

Het Oera Linda boek

Categorie	Keuzes
Titel	Het Oera Linda boek - It Oera Linda boek - The Oera Linda book
Doelstelling	Met deze activiteit leren de leerlingen over het Oera Linda boek en over de betrouwbaarheid van bronnen.
Groep(en)	Onderbouw
Vak	Geschiedenis Fries
Duur	35-55 min
Link met curriculum	Verbonden aan thema: Fryske Canon
Talen	Fries, Nederlands
Link met FREPA	Kennis over talen in Fryslân, Europa en de wereld
Vaardigheden	Luisteren, lezen, spreken
Theoretische onderbouwing	Immersie, translanguaging
Beschrijving activiteit	<p>Stap 1: Introductie (10-15 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Haal de voorkennis op: <ul style="list-style-type: none"> - Wat is een bron? - Hoe weet je of een bron waar is? - Waar kun je aan zien dat de bron betrouwbaar is? - Wat zijn oorzaken en gevolgen? - Heb je wel eens gehoord van het Oera Linda boek? • Laat het filmpje zien (FR) • Stel opnieuw een aantal vragen: <ul style="list-style-type: none"> - Wat weet je nu over het Oera Linda boek? - In welk tijdvak van de geschiedenis wordt dit boek uitgebracht? Over welk tijdvak wordt er in het boek gesproken? - Wat zou je nog meer willen weten over dit boek? - Wat kun je nu zeggen over de betrouwbaarheid van dit boek? • Benoem het doel: Ik leer wat het Oera Linda boek is, in welk tijdvak dit boek hoort en welke oorzaken en gevolgen hierbij horen. Ik leer hoe je kunt weten of een bron betrouwbaar is of niet.

Het Oera Linda boek

Categorie	Keuzes
Beschrijving activiteit	<p>Stap 2: Kern (20-30 min)</p> <ul style="list-style-type: none">• Lees samen de tekst op het werkblad bij opdracht 1. De tekst gaat over het Oera Linda boek.• Bespreek de tekst. Zijn er dingen onduidelijk?• De leerlingen beantwoorden de vragen bij opdracht 1.• Ga verder met opdracht 2. De leerlingen gaan nu op een andere manier naar het Oera Linda boek kijken. Lees de informatie bij de opdracht met de leerlingen. Laat ze daarna zelf de opdrachten maken.• Leg vervolgens opdracht 3 uit: De leerlingen gaan zelf meer informatie opzoeken over het Oera Linda boek. Dit kan bijvoorbeeld via onderstaande websites: http://www.11en30.nu/de-canon-vensters/het-oera-linda-boek (NL) http://www.11en30.nu/de-kanon-finsters/it-oera-linda-boek?language=fri https://www.tresoar.nl/ontdek/Oera-Linda-Boek-Vervalsing-of-echt/Pages/HomePage.aspx (NL) https://www.tresoar.nl/ontdek/Oera-Linda-Boek-Ferfalsking-of-echt-/Pages/HomePage.aspx (FR) <p>De leerlingen kijken hierbij ook naar de betrouwbaarheid van de bronnen die ze vinden.</p> <p>Stap 3: Afsluiting (5-10 min)</p> <ul style="list-style-type: none">• Laat de leerlingen kort vertellen of presenteren wat ze hebben gevonden over het Oera Linda boek. Is het boek betrouwbaar of niet? Zo ja, waarom denk je dat? Zo niet, waarom geloven sommige mensen nog steeds dat het waar is?• Bespreek opdracht 1 en 2 om te controleren of de lesdoelen zijn behaald.<ul style="list-style-type: none">- Wat heb je geleerd over het Oera Linda boek?- Wat was de directe oorzaak voor het publiceren van het Oera Linda boek?- Wat was het gevolg van de publicatie van het Oera Linda boek?- Wanneer is een bron betrouwbaar?
Materialen	<ul style="list-style-type: none">• Werkblad 1, 2 en 3 - Het Oera Linda boek• Video: https://www.youtube.com/watch?v=FRK2qm9M7HU&feature=youtu.be
Tips	<ul style="list-style-type: none">• Meer informatie/gebruikte bronnen: http://www.11en30.nu/de-canon-vensters/het-oera-linda-boek (NL) http://www.11en30.nu/de-kanon-finsters/it-oera-linda-boek?language=fri (FR) https://www.tresoar.nl/ontdek/Oera-Linda-Boek-Vervalsing-of-echt/Pages/HomePage.aspx (NL) https://www.tresoar.nl/ontdek/Oera-Linda-Boek-Ferfalsking-of-echt-/Pages/HomePage.aspx (FR)• Extra suggesties:<ul style="list-style-type: none">- Laat de leerlingen een presentatie maken over een Friese bron naar keuze. Bespreek de inhoud van de bron, de oorzaken/gevolgen en de betrouwbaarheid.- Opdracht 3 kan ook meegegeven worden als huiswerk om in de volgende les te presenteren.- Speel een spel om te leren om gerichte vragen te stellen naar de betrouwbaarheid van een verhaal/bron: Verdeel de klas in groepjes van drie. Laat elk drietal kort overleggen en roep ze dan in groepjes naar voren. Elke leerling uit het groepje vertelt kort over een eigen ervaring. Twee van de drie ervaringen zijn waar, één is niet waar. Elke leerling mag één vraag gesteld worden vanuit de klas. De overige leerlingen raden welke ervaring niet betrouwbaar is.

Opdracht 1: Het Oera Linda Boek

Tekst

In het jaar 1867 verschijnt in Friesland het mysterieuze boek 'Oera Linda'. Het boek beschrijft de glorieus geschiedenis van de Friezen als grondleggers van de Europese beschaving. De Friezen zijn afstammelingen van Frya, een van de oermoeders die is aangesteld door de oppergodin Wralta. Zonder de Friezen hadden we het Griekse alfabet en de Griekse democratie niet gehad. Het boek was geschreven in een pseudo*-runenschrift, op oud papier en zelfbedacht oud-Fries. In de 19de eeuw hadden mensen behoefte aan meer kennis over hun herkomst en hun land. Het 'Oera Linda Boek' gaf antwoord op de vragen van de Friezen. De geleerden uit de 19de eeuw waren verdeeld over de echtheid van het boek. Vele mensen waren er echter van overtuigd dat het 'Oera Linda Boek' de waarheid schreef over de Friese geschiedenis. Ook in het buitenland werd dit geloofd. Het boek werd zelfs vertaald in andere talen naast het Fries en het Nederlands.

Een tijd lang was de auteur van het boek onbekend. Er werden verschillende mensen aangewezen als mogelijke fraudeur. Na 137 jaar schrijft Goffe Jensma, een Groningse professor, dat François Haverschmidt de auteur moet zijn. Deze dominee, die bekend is onder het pseudoniem Piet Paaltjens, was dominee in onder andere Foudgum maar vond dat de Bijbel niet letterlijk genomen moest worden. In het boek 'Oera Linda' wordt diezelfde boodschap gebracht. Jensma vindt dat het boek perfect past bij Haverschmidt. Honderd procent zeker weten we dit nog steeds niet, vooral omdat Haverschmidt tot aan zijn dood ontkend heeft iets te maken te hebben gehad met het boek. Tegenwoordig denkt men dat Haverschmidt het boek geschreven heeft om zijn gemeente een lesje te leren. Met hulp van scheeptimmerman Cornelis over de Linden en taalkundige Eelco Verwijs, die hij ontmoette in Den Helder, is het boek gepubliceerd. Dat het boek geloofd zou worden en zou veranderen in een nieuwe Friese 'Bijbel' was waarschijnlijk niet de bedoeling van Haverschmidt.

*pseudo - nep, niet echt

Bronnen:

- Tresoar (z.j.). Oera Linda Boek Vervalsing of echt? Geraadpleegd via <https://www.tresoar.nl/ontdek/Oera-Linda-Boek-Vervalsing-of-echt/Pages/HomePage.aspx>
- NRC.nl (2004). 'Paaltjens schrijver Oera Linda'. Geraadpleegd via <https://www.nrc.nl/nieuws/2004/11/24/paaltjens-schrijver-oera-linda-7712075-a156252>
- De Kanon fan de Fryske Skiednis. (z.j.). Het Oera Linda-boek: Het gemystificeerde Friesland. Geraadpleegd via <http://www.11en30.nu/de-canon-vensters/het-oera-linda-boek?language=ned>

Vragen:

- Wat is het Oera Linda boek? Waar gaat het boek over?
- In welk tijdvak past dit boek?
- Waarom werd dit boek door veel mensen geloofd denk je?
- Waarom heeft de auteur dit boek geschreven? Wat is de oorzaak?
- Wat gebeurde er na de publicatie van dit boek? Wat is het gevolg?
- Denk je dat Jensma gelijk heeft over François Haverschmidt als auteur van het boek? Waarom wel/niet?
- Datgene wat direct aan een situatie voorafging, noem je ook wel de directe aanleiding. Als het ware is de directe aanleiding de druppel die de emmer doet overlopen. Wat zorgde ervoor dat de auteur het boek liet publiceren?

Werkblad 2 - Het Oera Linda Boek (Geschiedenis)

Opdracht 2: Betrouwbare bronnen

Uitleg

Sinds de opkomst van het internet kun je heel veel verschillende bronnen raadplegen. Niet alle informatie die je op het internet vindt is betrouwbaar. Ook bronnen van vroeger, zoals boeken, schilderijen of voorwerpen, zijn niet altijd betrouwbaar. Net als nu waren er vroeger ook mensen die bronnen konden vervalsen of zelfs volledige bronnen konden verzinnen. Om de betrouwbaarheid van een bron te controleren kun je verschillende vragen stellen:

Vul onderstaande tabel in over het Oera Linda Boek:

Wie is de auteur?	Welke functie/rol had hij?	
	Was hij ooggetuige van de gebeurtenis waarover hij schrijft?	
	Over welke informatie kon hij beschikken?	
Wanneer is de bron gemaakt?	Is de bron gemaakt tijdens de gebeurtenis of pas (veel) later?	
Waar is de bron gemaakt?	Is de bron gemaakt in de directe omgeving van de gebeurtenis?	
Wat voor soort bron is het?	Dagboek, brief, krantenartikel, feitelijk verslag, propaganda-materiaal, officieel document, etc.	
Wat is het doel van de bron?	Om te informeren, om te overtuigen, om te amuseren, om propaganda te verspreiden, etc.	
	Voor welk publiek is de bron gemaakt?	
Waar kun je de bron voor gebruiken?	Welke vragen worden beantwoord met de informatie uit de bron?	
Is de bron representatief?	Past de informatie uit de bron bij de hele groep waar de informatie over gaat?	
Is de bron betrouwbaar?	Is er een reden om te twijfelen aan de betrouwbaarheid van de bron? Heeft de auteur een reden om de zaken anders te beschrijven dan ze in werkelijkheid waren?	

Na het invullen van de tabel:

Vind jij het Oera Linda boek betrouwbaar? Waarom wel/niet?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

